

Ordinhad 21 - Rôl yr Ysgrifennydd i'r Cyngor

1. Penodi

- (i) Caiff yr Ysgrifennydd i'r Cyngor ei benodi i'r rôl honno gan y Cyngor ei hun, ac yn unol â darpariaethau (os oes rhai) offerynnau cyfreithiol llywodraethu'r Brifysgol.
- (ii) Bydd y Cyngor yn sicrhau bod gan yr Ysgrifennydd i'r Cyngor y lefel briodol o statws ac annibyniaeth i ymgymryd â'r rôl yn effeithiol.

2. Diswyddo

- (i) Gall y Cyngor ddiswyddo'r Ysgrifennydd i'r Cyngor o'r rôl hon am reswm da.
- (ii) Ystyr "rheswm da" at ddiben yr Ordinhad hon fydd ymddygiad o natur anghyfreithlon, anfoesol, gywilyddus neu warthus a ystyrir gan y Cyngor yn anghydnaws â rôl yr Ysgrifennydd i'r Cyngor.

3. Adrodd

- (i) Ni waeth am unrhyw gyfrifoldebau eraill a allai fod gan y sawl a benodir, wrth weithredu fel Ysgrifennydd i'r Cyngor, bydd y sawl a benodir yn llwyr atebol i'r Cyngor, bydd yn adrodd yn uniongyrchol i Gadeirydd y Cyngor mewn perthynas â busnes y Cyngor, yn unol â'r diffiniad isod, a chaiff ei arfarnu yn unol â phroses a sefydlir gan y Cyngor.

4. Arweiniad a Chyngor

- (i) Bydd yr Ysgrifennydd i'r Cyngor yn sicrhau y darperir arweiniad awdurdodol i'r Cyngor ynghylch ei gyfrifoldebau o dan Siarter, Statudau, Ordinhadau, Rheoliadau, polisïau a

gweithdrefnau'r Brifysgol y mae'n ddarostyngedig iddynt, gan gynnwys deddfwriaeth a gofynion Medr ac unrhyw reoleiddwyr, ac ynghylch sut y dylid cyflawni'r cyfrifoldebau hyn.

- (ii) Bydd yr Ysgrifennydd i'r Cyngor yn sicrhau bod cyfrifoldebau newydd neu ddiwygiedig ar gyfer y Cyngor (e.e. sy'n deillio o ddeddfwriaeth newydd) yn cael eu tynnu at sylw'r Cyngor.
- (iii) Bydd yr Ysgrifennydd yn rheoli Datgeliadau Budd y Cyhoedd ar ran y Cyngor.
- (iv) Fel arfer, bydd gan yr Ysgrifennydd i'r Cyngor gyfrifoldeb llwyr am ddarparu cyngor cyfreithiol i'r Cyngor neu ei geisio ar gyfer y Cyngor, a bydd yn cael cyllideb at y diben hwnnw, ac am gynghori'r Cyngor ar bob mater sy'n ymwneud â materion gweithdrefnau.
- (v) Bydd yr Ysgrifennydd (gan weithio gydag aelodau o'r bwrdd gweithredol) yn sicrhau bod yr holl wybodaeth a dogfennaeth a ddarperir i aelodau'r Cyngor yn gryno a bod eu cynnwys yn briodol i alluogi'r Cyngor i arfer ei bwerau a'i gyfrifoldebau.
- (vi) Mae gan yr Ysgrifennydd gyfrifoldeb am hysbysu'r Cyngor os ymddengys y byddai unrhyw weithredu arfaethedig y tu hwnt i bwerau'r Cyngor neu'n groes i ddeddfwriaeth neu ofynion Medr neu reoleiddwyr eraill.
- (vii) Bydd yr Ysgrifennydd i'r Cyngor yn gyfrifol am gynghori'r Cyngor mewn perthynas ag adrodd yn ffurfiol ar ddigwyddiadau difrifol i'r Comisiwn Elusennau a rheoleiddwyr eraill fel y bo'n briodol.
- (viii) Bydd yr Ysgrifennydd yn hysbysu'r Cyngor os ymddengys y byddai unrhyw weithredu arfaethedig yn golygu bod y Cyngor neu unrhyw rai o'i aelodau'n ymwneud yn ormodol â swyddogaethau gweithrediadol, gweithredol neu reoli'r Brifysgol, ac eithrio fel y caniateir yn ôl yr Ordinhadau a'r Rheoliadau.
- (ix) Gall unrhyw aelodau o'r Cyngor geisio cyngor ei Ysgrifennydd ar unrhyw faterion sy'n ymwneud â'u rhwymedigaethau a'u dyletswyddau fel aelodau o Gyngor y Brifysgol.
- (x) Bydd yr Ysgrifennydd yn gyfrifol am drefnu rhaglen sefydlu ar gyfer aelodau newydd o'r Cyngor a bydd yn tynnu sylw aelodau'r Cyngor at weithgareddau hyfforddi a drefnir yn fewnol a chan ddarparwyr allanol priodol, ac at ddeunyddiau cynghori ac arweiniad eraill a bydd yn rhoi diweddariadau rheolaidd.

- (xi) Bydd yr Ysgrifennydd yn hwyluso cyfathrebu am faterion y Cyngor rhwng Cadeirydd y Cyngor, yr Is-ganghellor ac uwch-aelodau staff y Brifysgol.

5. Perthnasoedd Gweithio a Gwrthdaro Buddiannau

- (i) Gall yr Ysgrifennydd i'r Cyngor gyfuno swyddogaeth Ysgrifennydd i'r Cyngor ag uwch-rôl gweinyddol neu reoli yn y Brifysgol a bydd yn ofalus wrth gadw'r ddwy swyddogaeth hyn ar wahân. Bydd y Cyngor yn adolygu, o leiaf bob tair blynedd, a oes risg o amharu ar annibyniaeth rôl yr Ysgrifennydd.
- (ii) Os yw'r Ysgrifennydd i'r Cyngor yn canfod unrhyw wrthdaro buddiannau rhwng y swyddogaethau gwahanol, bydd yr Ysgrifennydd yn hysbysu'r Cyngor amdano ar unwaith. Os cred y Cyngor ei fod wedi nodi gwrthdaro buddiannau o'r natur hon, caiff yr Ysgrifennydd i'r Cyngor (a'r Is-ganghellor) gyfle i ymateb i unrhyw gwestiwn o'r fath.
- (iii) Bydd hi'n ofynnol i'r Ysgrifennydd i'r Cyngor feithrin perthnasoedd gweithio effeithiol â Chadeirydd y Cyngor a'r Is-ganghellor. Bydd yr Ysgrifennydd i'r Cyngor yn ymgynghori â'r Is-ganghellor ac yn ei hysbysu am unrhyw fater priodol sy'n ymwneud â busnes y Cyngor.
- (iv) Bydd hi'n ofynnol i'r Ysgrifennydd i'r Cyngor hysbysu'r Cadeirydd am unrhyw faterion lle gall gwrthdaro, posib neu wirioneddol, godi rhwng y Cyngor a'r Is-ganghellor.
- (v) Bydd hi'n ofynnol i'r Ysgrifennydd i'r Cyngor feithrin perthnasoedd gweithio effeithiol ag uwch-reolwyr eraill yn y Brifysgol i hwyluso cynnal busnes y Cyngor yn effeithiol. Ni waeth beth yw rôl ehangach yr Ysgrifennydd yn y Brifysgol, disgwylir y bydd cyfranogiad yr Ysgrifennydd i'r Cyngor mewn trafodaethau strategol yn y Brifysgol yn ddigonol i'w alluogi i ddarparu arweiniad i'r Cyngor yn ôl yr angen.
- (vi) Bydd yr Ysgrifennydd i'r Cyngor yn gwneud datgeliad llawn ac amserol o fuddiannau personol yn y Gofrestr.
- (vii) Bydd y Cyngor yn diogelu gallu'r Ysgrifennydd i'r Cyngor i gyflawni ei rôl.

6. Pwyllgorau'r Cyngor

- (i) Bydd yr Ysgrifennydd hefyd yn gweithredu fel Ysgrifennydd i Bwyllgorau'r Cyngor neu bydd yn gyfrifol am sicrhau bod cymorth gweinyddol priodol yn cael ei roi i Bwyllgorau'r Cyngor a bydd yn cael cyllideb at y diben hwnnw.

7. Dyletswyddau Eraill

- (i) Bydd yr Ysgrifennydd yn cynnal y Gofrestr o Fuddiannau aelodau'r Cyngor ac o fuddiannau unrhyw unigolion eraill y mae'r Cyngor yn gofyn iddynt roi datganiad o fuddiannau. *Er bod aelodau ac eraill yn gyfrifol am ddatgan eu meysydd gwrthdaro a/neu feysydd gwrthdaro posib, yr Ysgrifennydd i'r Cyngor fydd yn gyfrifol ac yn atebol am dynnu sylw Cadeirydd y Cyngor at faterion annibyniaeth neu wrthdaro.*
- (ii) Bydd yr Ysgrifennydd yn gyfrifol am gadw Sêl y Brifysgol ac am ei defnydd priodol.
- (iii) Bydd yr Ysgrifennydd yn trefnu i dreuliau aelodau'r Cyngor sy'n deillio o ymgymryd â busnes y Cyngor gael eu had-dalu iddynt a bydd yn cael cyllideb at y diben hwn.
- (iv) Bydd yr Ysgrifennydd yn ohebydd ar ran y Cyngor.
- (v) Bydd yr Ysgrifennydd yn ohebydd ar ran Cadeirydd y Cyngor a bydd yn darparu cymorth gweinyddol priodol i'r Cadeirydd, gan gynnwys cadw dyddiadur ymrwymadau'r Cadeirydd ar ran y Brifysgol.
- (vi) Bydd yr Ysgrifennydd yn trefnu i'r Ordinadau a deunyddiau cysylltiedig gael eu hadolygu'n rheolaidd a bydd yn hysbysu'r Cyngor os bydd diwygiadau'n ofynnol.
- (vii) Gan ymgynghori â Chadeirydd y Cyngor, bydd yr Ysgrifennydd yn goruchwyllo trefniadau ar gyfer cynnal adolygiadau cyfnodol o effeithiolrwydd y Cyngor a'i aelodau.

8. Materion Eraill

- (i) Bydd gan yr Ysgrifennydd ddealltwriaeth dda o werthoedd, nodau ac amcanion y Brifysgol a bydd yn ymrwymedig i'r rhain.

- (ii) Bydd yr Ysgrifennydd yn gweithredu yn unol â safonau ymddygiad derbyniol mewn bywyd cyhoeddus, gan arddangos anhunanoldeb, uniondeb, gwrthrychedd, atebolrwydd, tryloywder, gonestrwydd ac arweinyddiaeth a bydd yn cynnal cyfrinachedd fel y bo'n briodol.
- (iii) Bydd yr Ysgrifennydd yn cyfranogi mewn gweithdrefnau a sefydlwyd gan y Cyngor at ddiben arfarnu/adolygu perfformiad yn rheolaidd. Bydd y gweithdrefnau hyn ar wahân i weithdrefnau arfarnu/adolygu unrhyw gyfrifoldebau eraill a allai fod gan yr Ysgrifennydd a dylid adrodd amdanynt i bwyllgor priodol y Cyngor.
- (iv) Bydd yr Ysgrifennydd yn cymryd rhan yn rhagweithiol mewn gweithgareddau datblygiad proffesiynol priodol ac mewn rhwydweithiau yn y sector sy'n berthnasol i'r rôl a chaiff ei benodi gan y Brifysgol yn aelod o Gymdeithas Penaethiaid Gweinyddiaethau Prifysgolion.